

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Інженерії програмного забезпечення» (№ 603)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Ілона ШЕВЧЕНКО

(ім'я та прізвище)

« 30 » 08 2024 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Алгоритми і структури даних

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 12 Інформаційні технології

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 121 Інженерія програмного забезпечення

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Інженерія програмного забезпечення

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

Харків – 2024 р.

Розробник: _____ доцент, доц., к.т.н., Євгенія Соколова
(посада, науковий ступінь і вчене звання, ім'я та прізвище)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри інженерії програмного забезпечення (№ 603)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2024 р.

Завідувач кафедри д-р техн.наук., проф.
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

_____ Ігор ТУРКІН
(ім'я та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

_____

(підпис)

_____ Діана ДИКУН
(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Соколова Євгенія Віталіївна, доцент кафедри інженерії програмного забезпечення, кандидат технічних наук, доцент. З 1998 року викладає в університеті. Розробник дисциплін:

- Основи програмування
- Програмування мовою С#
- Алгоритми і структури даних

Напрями наукових досліджень: інженерія програмного забезпечення, життєвий цикл програмного забезпечення, надійність програмного забезпечення.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 3 семестр.

Обсяг дисципліни:

5 кредитів ЄКТС (150 годин), у тому числі аудиторних – 64 годин, самостійної роботи здобувачів – 86 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні роботи, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – «Дискретні структури», «Програмування мовою С#».

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – «Об'єктно-орієнтоване програмування».

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

надання студентам ґрунтовних знань та практичних навичок у галузі алгоритмів і структур даних, що дозволить їм ефективно розробляти, аналізувати та оптимізувати програмне забезпечення. Студенти навчатимуться обирати відповідні структури даних для розв'язання різноманітних задач, а також розробляти алгоритми, які забезпечують високу продуктивність і ефективність використання ресурсів

Завдання

вивчення впливу структур даних на ефективність виконання алгоритму, а також методів оцінки алгоритмів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності:

ФК07. Володіння знаннями про інформаційні моделі даних, здатність створювати програмне забезпечення для зберігання, видобування та опрацювання даних.

ФК13. Здатність обґрунтовано обирати та освоювати інструментарій з розробки та супроводження програмного забезпечення.

ФК14. Здатність до алгоритмічного та логічного мислення.

ФК16. Здатність розробляти методичні, інформаційні, математичні, алгоритмічні та програмні засоби реалізації інформаційних технологій

Програмні результати навчання:

ПРН01. Аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно-довідникові ресурси і знання з урахуванням сучасних досягнень науки і техніки.

ПРН05. Знати і застосовувати відповідні математичні поняття, методи доменного, системного і об'єктно-орієнтованого аналізу та математичного моделювання для розробки програмного забезпечення.

ПРН07. Знати і застосовувати на практиці фундаментальні концепції, парадигми і основні принципи функціонування мовних, інструментальних і обчислювальних засобів інженерії програмного забезпечення.

ПРН13. Знати і застосовувати методи розробки алгоритмів, конструювання програмного забезпечення та структур даних і знань.

ПРН15. Мотивовано обирати мови програмування та технології розробки для розв'язання завдань створення і супроводження програмного забезпечення.

ПРН27. Вміти використовувати відомі алгоритми та чисельні методи для розробки програмних застосунків.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Базові поняття теорії алгоритмів і структури даних

Тема 1. Вступ. Місце та значення курсу. Базові поняття теорії алгоритмів

Форма занять: лекція, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): немає.

ВСТУП. МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ КУРСУ. Загальні поняття. Місце та значення курсу для інженерів-програмістів. **БАЗОВІ ПОНЯТТЯ ТЕОРІЇ АЛГОРИТМІВ:** визначення алгоритму; властивості алгоритмів; обчислювальна складність; класи алгоритмів. Поняття структури даних: рівні опису структур даних: абстрактний (функціональна специфікація), логічний рівень та фізичний; моделі даних; моделі пам'яті; типи даних у мовах програмування; структура даних як об'єднання типу даних і моделі пам'яті.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу лекції, формування питань до викладача.

Тема 2. Структурні та лінійні типи даних

Форма занять: лекція, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): немає.

СТРУКТУРНІ ТА ЛІНІЙНІ ТИПИ ДАНИХ: масив, множина, запис, таблиця, списки, стек, черга, дек. Реалізація списків з послідовним розміщенням. Реалізація списків з динамічним розміщенням. Порівняння послідовного і динамічного розміщення. Поняття АДД зв'язний список. Класифікація АДД зв'язний список: однозв'язний, двозв'язний, циклічний, багатозв'язний. Опис АДД зв'язний список. Фізичне представлення зв'язного списку. черги. Способи усунення недоліків. Приклади реалізації стека і черги.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу лекції, формування питань до викладача.

Тема 3. Реалізації стеку та черги

Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.

Практична робота 1: «БАЗОВІ ДИНАМІЧНІ СТРУКТУРИ ДАНИХ. ЛІНІЙНІ СПИСКИ».

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): персональний комп'ютер або ноутбук.

Реалізації стеку та черги з послідовним розміщення та динамічним розміщенням мовою C#. Практичне застосування колекцій.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій, оформлення практичної роботи та підготовка до її здачі, формування питань до викладача.

Тема 4. Вбудовані колекції

Форма занять: лекція, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): немає.

ВБУДОВАНІ КОЛЕКЦІЇ. Базові інтерфейси IEnumerable та IQueryable. Ієрархія вбудованих класів. Вбудовані класи Stack, Stack<T>, Queue, Queue<T>, ArrayList, List<T>, LinkedList<T>, основні операції з цими класами. Приклади обробки.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекції, формування питань до викладача.

Змістовий модуль 2. Нелінійні структури

Тема 5. Циклічні списки

Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.

Практична робота 2: «ЦИКЛІЧНІ СПИСКИ».

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): персональний комп'ютер або ноутбук.

ЦИКЛІЧНІ СПИСКИ. Операції на циклічних списках. Обробка елементів циклічного списку. Приклади реалізації стека і черги на циклічних списках.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій, оформлення практичних робіт та підготовка до їх здачі, формування питань до викладача.

Тема 6. Дворівневі структури

Форма занять: лекція, практичні роботи, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин.

Практична робота 3: «ДВОРІВНЕВІ СТРУКТУРИ. СПИСКИ СПИСКІВ. ВБУДОВАНІ КОЛЕКЦІЇ»

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): персональний комп'ютер або ноутбук.

ДВОРІВНЕВІ СТРУКТУРИ. Реалізація списку підсписків на базі вбудованих колекцій C#.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій, оформлення практичної роботи та підготовка до її здачі, формування питань до викладача.

Тема 7. Хеш-таблиці

Форма занять: лекція, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): немає.

ХЕШ-ТАБЛИЦІ. Поняття хеш-таблиця, властивості хеш-таблиць. Проблема колізій у хеш-таблицях та способи їх вирішення. Хеш-функції. Клас Hashtable і Dictionary, основні властивості і методи. Поняття еквівалентності об'єктів. Методи Equals та GetHashCode, імутабельність класів. Приклади роботи з Hashtable та Dictionary. Приклади реалізації.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекції, формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: за необхідністю*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): немає.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – 14 годин.*

Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2.

Змістовий модуль 3.

**Дерева. Графи. Алгоритми сортування і пошуку.
Оцінка ефективності та трудомісткості алгоритмів**

Тема 8. Нелінійні структури

Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин.

Практична робота 4: «ДЕРЕВА. ФОРМИ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ДЕРЕВ. ОБХОДИ ДЕРЕВ».

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): персональний комп'ютер або ноутбук.

ДЕРЕВА. Бінарні дерева. Фізичне представлення дерев в послідовній та динамічній пам'яті. Алгоритм перетворення m-арного дерева в бінарне. Основні операції з бінарними деревами. Обходи вузлів дерева в прямому, зворотному і кінцевому порядку. Приклади використання дерев. Приклади реалізації дерев..

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій, оформлення практичної роботи та підготовка до їх здачі, формування питань до викладача.

Тема 9. Специфічні види дерев

Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин.

Практична робота 5: «ГРАФИ. ФОРМИ ПОДАННЯ ГРАФІВ В ЕОМ».

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): персональний комп'ютер або ноутбук.

СПЕЦИФІЧНІ ВИДИ ДЕРЕВ. Збалансовані дерева. Алгоритм створення збалансованого дерева. Використання дерев для пошуку інформації. Бінарні дерева пошуку (BST). AVL-дерева. Основні операції з AVL-деревами. Червоно-чорні дерева (RB). Властивості і основні операції з RB-деревами. Приклади реалізації. Прошиті дерева. Типи прошитих дерев. Косе дерево. Приклади реалізації. B-дерева. B+-дерева. ГРАФИ. Форми подання графів в ЕОМ. КУПА.

Обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій, оформлення практичної роботи та підготовка до їх здачі, формування питань до викладача.

Тема 10. Сортування

Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин.

Практична робота 6: «СОРТУВАННЯ ПРОСТИХ СТРУКТУР ДАНИХ».

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): персональний комп'ютер або ноутбук.

СОРТУВАННЯ. Визначення задачі сортування. Сортування вибіркою. Сортування включенням. Сортування розподілом. Сортування злиттям. Швидке сортування. Порівняння методів сортування за витратами часу та пам'яті.

Обсяг самостійної роботи здобувачів – 5 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій, оформлення практичної роботи та підготовка до їх здачі, формування питань до викладача.

Тема 11. Пошук

Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин.

Практична робота 7: «РОБОТА З DICTIONARY. ПОШУК».

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): персональний комп'ютер або ноутбук.

ПОШУК. Загальна класифікація алгоритмів пошуку. Лінійний пошук. Бінарний пошук. Пошук методом Фібоначчі. Методи пошуку з обчисленням адреси (хеш-таблиці). Алгоритми пошуку в бінарному дереві (BST, DFS). Алгоритми пошуку підпоследовності. Порівняння методів пошуку за витратами часу та пам'яті.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій, оформлення практичної роботи та підготовка до їх здачі, формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульного тесту в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: за необхідністю*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): персональний комп'ютер або ноутбук.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – 14 години.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Виконання розрахункової роботи на тему «ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНОСТІ РОБОТИ СТРУКТУР ДАНИХ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ АЛГОРИТМУ СОРТУВАННЯ»

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 15 годин.*

Опрацювання матеріалу, виконання розрахунків, розробка алгоритму та написання програми, оформлення звіту з роботи, підготовка до здачі, захист роботи.

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування, виконання та захист практичних робіт), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Модуль 1			
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях			
Робота на практичних заняттях			
Виконання і захист практичних робіт	6...9	3	18...27
Модульний контроль	6...14	1	6...14
Модуль 2			
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях			
Робота на практичних заняттях			
Виконання і захист практичних робіт	6...9	4	24...36
Модульний контроль	6...1	1	6...14
Виконання і захист РГР (РР, РК)	6..9	1	6..9
Усього за семестр			60..100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Допуском до семестрового контролю є отримання позитивної оцінки з усіх практичних робіт і розрахункової.

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 30 балів, які

замінюють результати двох модульних контрольних робіт.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань (кожне питання 10 балів) та двох практичних питань (кожне питання 10 балів).

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Здати індивідуальне завдання та практичні роботи 1,2,6. Здати тестування. Знати методи побудови алгоритмів; фундаментальні алгоритми (сортування, пошуку, на графах); базові структури даних. Вміти вибирати для конкретної задачі структури даних, що забезпечують можливість побудови алгоритмів.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, здати практичні роботи 1, 2, 3, 4, 6 індивідуальне завдання та тестування. Досконало знати методи побудови алгоритмів; фундаментальні алгоритми (сортування, пошуку, на графах); базові структури даних, абстрактні структури даних. Досконало вміти вибирати для конкретної задачі структури даних та мовні конструкції, що забезпечують можливість побудови ефективних алгоритмів.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

1. Дистанційний курс дисципліни розроблено у системі дистанційного навчання Mentor, яку впроваджено в Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», доступ до курсу за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=238>

Інформаційні ресурси:

2. Довідкові матеріали з Visual C#. <https://docs.microsoft.com/ru-ru/dotnet/csharp/language-reference/>

11. Рекомендована література

Базова

1. Алгоритми та структури даних: навч. Посібник / О. Коротєєва. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 280 с.
2. Крєневич А.П. Алгоритми і структури даних. Підручник. – К.: ВПЦ "Київський Університет", 2021. – 200 с.
3. Шаховська Н.Б., Голощук Р.О. Алгоритми і структури даних: навч. посібник / О. Коротєєва. Львів: Видавництво "Магнолія 2006" Львів, 2023. 216 с.
4. <https://learn.microsoft.com/en-us/dotnet/csharp/tour-of-csharp/tutorials/>

Допоміжна

1. Geoge Heieman. Learning Algorithms: A Programmer's Guide to Writing Better Code 1st Edition / O'Reilly Media, 2021. – 278 p.
2. Data Structure Visualizations
<https://www.cs.usfca.edu/~galles/visualization/Algorithms.html>
3. <https://dotnet.microsoft.com/en-us/learn/csharp>